RAPORT GMINY BYSTRZYCA KŁODZKA Z REALIZACJI CELÓW STRATEGII ROZWOJU DLA GMINY BYSTRZYCA KŁODZKA NA LATA 2021-2030, PROGRAMÓW I POLITYK ZA LATA 2022-2023

Spis treści

Wprowadzenie 3

1. Założenia metodologiczne 4
2. Sytuacja gminy na bazie wybranych danych statystycznych 5
   - 2.1. Statystyczny portret mieszkańca 5
   - 2.2. Demografia 6
   - 2.3. Struktura lokalnej gospodarki 7
   - 2.4. Rynek pracy 8
   - 2.5. Edukacja 9
   - 2.6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna 10
   - 2.7. Infrastruktura drogowa i komunikacja 10
   - 2.8. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna 11
3. Podsumowanie zebranych danych do raportu 13
4. Podsumowanie realizacji Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 17
5. Podsumowanie realizacji programów 25
6. Podsumowanie realizacji polityk 28
7. Źródła finansowania 29

Spis rysunków 31

Spis tabel 31

Wprowadzenie

Raport z realizacji celów Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030, Programów i Polityk za lata 2022-2023 gminy Bystrzyca Kłodzka został opracowany zgodnie z nowelizacją Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym[1], która wprowadziła obowiązek przedstawienia radzie gminy raportu obejmującego podsumowanie działalności burmistrza, a w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano sprawozdanie z realizacji w 2022 i 2023 r.:

a) Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021–2030,
b) Polityki wynikającej z Ustawy o samorządzie gminnym,
c) Programów.

Na wstępie raportu zaprezentowano podsumowanie informacji o gminie Bystrzyca Kłodzka na bazie dostępnych danych statystycznych za 2022 i/lub 2023 r. (ze względu na dostępność danych) w układzie dynamicznym, a punktem odniesienia był rok 2019. W celu zapewnienia rzetelności i porównywalności danych wykorzystano przede wszystkim dane pochodzące ze źródeł publicznych, w szczególności Głównego Urzędu Statystycznego i Banku Danych Lokalnych (GUS BDL). Analiza ma na celu wskazanie bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Bystrzyca Kłodzka oraz trendów jakie mają miejsce w poszczególnych obszarach analizy.

[1] Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.).

1. Założenia metodologiczne

Postanowienia Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zapisy Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 oraz Programów wskazują na istotne znaczenie procesu monitoringu rozwoju, jednak nie definiują sposobu w jaki należy go prowadzić, pozostawiając w tym zakresie decyzję JST.

W związku z powyższym stan zaawansowania realizacji strategii, programów, polityk oraz uchwał został przedstawiony poprzez wskazanie projektów działań i zadań, które wpisują się w ich realizację. Na tej podstawie określono wartość wydatków jakie zostały poniesione na wdrażanie Strategii, Programów, Polityk i Uchwał Rady Miejskiej wraz z określeniem źródeł finansowania. Przyjęta metodologia jest spójna z powszechnie obowiązującymi zasadami przy opracowywaniu sprawozdań monitoringowych.

Analizie podlegały projekty działania i zadania, które wdrażają postanowienia Strategii, Polityk, Programów i Uchwał. Ze względu na dostępność danych i kompetencje ustawowe w zakresie ich pozyskiwania analizowano przedsięwzięcia realizowane przez wydziały Urzędu Miasta i Gminy, Spółki i jednostki organizacyjne Gminy Bystrzyca Kłodzka. Taka metodologia ma uzasadnienie w kontekście celu raportu, który obejmuje podsumowanie działalności Gminy Bystrzyca Kłodzkiej w latach 2022-2023. Co do zasady unikano wskazywania przedsięwzięć związanych z bieżącą administracyjną działalnością jednostek organizacyjnych, chyba że uznano, że są istotne dla Strategii, Programów i Polityk.

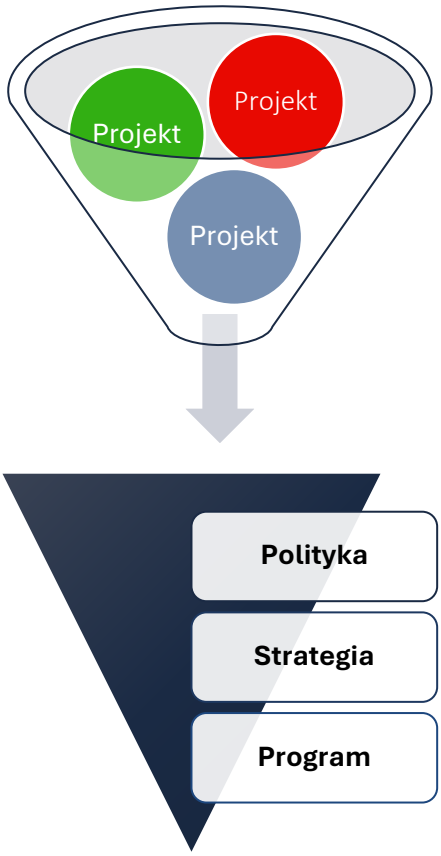

Rysunek 1. Schemat metodologii

Źródło: opracowanie własne.

2. Sytuacja gminy na bazie wybranych danych statystycznych

2.1. Statystyczny portret mieszkańca

Bystrzyca Kłodzka jest gminą różnorodną, a przedstawione wskaźniki to średnie lub dominanty.

Rysunek 2. Statystyczny portret mieszkańca gminy Bystrzyca Kłodzka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

2.2. Demografia

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego – liczba ludności w gminie miejsko-wiejskiej Bystrzyca Kłodzka na przestrzeni ostatnich lat systematycznie zmniejsza się. Na koniec grudnia 2023 r. w gminie mieszkało 17 207 osób, co stanowi 11,7% mieszkańców powiatu kłodzkiego. W stosunku do 2022 r. liczba ludności gminy uległa zmniejszeniu o 280 osób (1,6%), a w stosunku do 2019 r. uległa zmniejszeniu o 1618 osób (8,6%). Proces depopulacji dotyczył zarówno gminy, jak również powiatu kłodzkiego i województwa dolnośląskiego, który odnotował spadek ludności w stosunku do 2019 r. odpowiednio o 7,0% i 0,7%. Obszar wiejski w 2023 r. zamieszkiwało 8268 osób. Teren miasta dla porównania zamieszkiwało 8939 osób (o 671 osób więcej niż na obszarze wiejskim), co stanowiło 51,9% ogółu mieszkańców gminy.

Tabela 1. Liczba ludności w latach 2019-2023 – stan na 31 grudnia[2]

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Gmina Bystrzyca Kłodzka – ogółem	18 825	17 947	17 728	17 487	17 207
– mężczyźni	9 100	8 644	8 556	8 457	8 323
– kobiety	9 725	9 303	9 172	9 030	8 884
– miasto	10 047	9 443	9 335	9 122	8 939
– obszar wiejski	8 778	8 504	8 393	8 365	8 268
Powiat kłodzki – ogółem	157 996	152 651	150 515	148 681	146 952
Dolny Śląsk – ogółem	2 900 163	2 908 378	2 897 737	2 888 033	2 879 271

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P1336).

Znaczącymi czynnikami, które wpływają na kształtowanie się bilansu ludnościowego gminy i jej profilu demograficznego są: ruch naturalny określający zmiany w liczbie ludności (urodzenia i zgony) i występujące w gminie procesy migracyjne. W 2023 r. w gminie Bystrzyca Kłodzka wartość wskaźnika „urodzenia żywe na 1000 osób" wynosiła 4,95 i była najniższą wartością w analizowanym okresie. Jednocześnie w 2021 r. najwyższą wartość osiągnął wskaźnik „zgony na 1000 osób" (16,60). Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy, należy wymienić panującą od marca 2020 r. pandemię koronawirusa SARS-CoV-2, która miała znaczny wpływ na śmiertelność, szczególnie wśród seniorów. Niestety, w ostatnich latach analizowanego okresu w gminie utrzymywał się ujemny przyrost naturalny. W 2023 r. wartość niniejszego wskaźnika wyniosła (-8,93). Sytuacja w niniejszym zakresie w stosunku do 2019 r. pogorszyła się. Wówczas przedmiotowy wskaźnik wynosił (-5,55).

Tabela 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 osób w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	6,92	6,64	6,51	6,09	4,95
Zgony	12,47	16,22	16,60	15,98	13.88
Przyrost naturalny	-5,55	-9,57	-10,10	-9,90	-8,93

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P3428).

Ponadto w badanym okresie na obszarze gminy Bystrzyca Kłodzka występowało: ujemne saldo migracji ogółem, ujemne saldo migracji wewnętrznych oraz ujemne saldo migracji zagranicznych.

Dominujące na przestrzeni ostatnich lat ujemne saldo migracji osłabia potencjał demograficzny gminy. W 2022 r. saldo migracji ogółem na 1000 ludności wyniosło w gminie (-4,38). Był to najgorszy wynik w analizowanym okresie. W stosunku do 2019 r. sytuacja uległa pogorszeniu, wówczas saldo migracji ogółem wynosiło (-2,54). Wpływ na taką sytuację w gminie miało ujemne saldo migracji wewnętrznych, wynoszące (-1,82) oraz ujemne saldo migracji zewnętrznych wynoszące (-2,56). Dane za 2023 r. nie są dostępne (b.d.), co uniemożliwia ocenę najnowszej sytuacji.

[2] Źródła danych demograficznych pozyskane z GUS – za grudzień 2023 (porównywane z analogicznym okresem 2022).

Tabela 3. Ruch migracyjny na 1000 osób w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo migracji ogółem	-2,54	-2,60	-3,08	-4,38	b.d.
Saldo migracji wewnętrznych	-1,06	-1,77	-1,00	-1,82	b.d.
Saldo migracji zagranicznych	-1,48	-0,83	-2,08	-2,56	b.d.

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P1350).

Utrzymujące się ujemne saldo migracji może budzić niepokój. Wprawdzie nie ma dostępnych danych GUS, jednak można postawić tezę, że migracje w głównej mierze dotyczą ludzi młodych. Odpływ młodych ludzi w dłuższym okresie może osłabić potencjał społeczno-gospodarczy gminy.

W gminie widoczny jest wzrost wartości współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi. W latach 2019-2022 stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata wzrósł z 32,1 do 38,3 (wzrost o 19,3%). Proces ten widoczny jest w całym regionie. W latach 2019-2022 wartość współczynnika obciążenia demograficznego wzrosła na Dolnym Śląsku z 28,7 do 31,3 (wzrost o 9,1%).

2.3. Struktura lokalnej gospodarki

W gminie Bystrzyca Kłodzka w grudniu 2023 r. według danych GUS zarejestrowanych było ogółem 2172 podmiotów gospodarczych, z czego zdecydowaną większość stanowiły przedsiębiorstwa prywatne (1946). W porównaniu do 2019 r. wzrosła o 6,0% ogólna liczba przedsiębiorstw. W 2019 r. zarejestrowanych było ogółem 2050 podmiotów gospodarczych, w tym 1820 podmiotów prywatnych. Wzrost nastąpił również w porównaniu do roku poprzedniego, analogiczne dane w 2022 r. wskazywały 2156 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, z czego 1929 stanowiły przedsiębiorstwa prywatne.

Wśród podmiotów sektora prywatnego w latach 2019-2023 dominowały przedsiębiorstwa osób fizycznych. W porównaniu do 2019 r. ich liczba wzrosła z 1205 do 1309. Równocześnie na terenie gminy funkcjonowało również 57 spółek. W gminie Bystrzyca Kłodzka działalność gospodarczą prowadziły także stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne. Jednak, w tym przypadku działalność gospodarcza ma charakter dodatkowy i wspiera realizację celów statutowych.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Podmioty gospodarki narodowej – ogółem	2 050	2 106	2 135	2 156	2 172
Sektor publiczny – ogółem	229	228	226	226	225
Sektor prywatny – ogółem	1 820	1 876	1 908	1 929	1 946
– osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 205	1 257	1 285	1 304	1 309
– spółki handlowe	47	50	51	53	57
– spółdzielnie	6	6	6	6	6
– fundacje	17	18	18	18	17
– stowarzyszenia i organizacje społeczne	77	80	79	79	87

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P2822).

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2019-2023 zaobserwować można w gminie Bystrzyca Kłodzka wzrost o 15,9% liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. W 2023 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 1262. Niepokojącym zjawiskiem jest natomiast obniżenie wartości wskaźnika nowo zakładanych przedsiębiorstw oraz wzrost liczby wykreślonych z rejestru REGON podmiotów na 10 tys. ludności.

Tabela 5. Wskaźniki przedsiębiorczości w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 089	1 173	1 204	1 233	1 262
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	66	60	71	62	63
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	38	31	45	41	47

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P2419).

Zestawienie powyższych danych sugeruje, że wzrost wartości wskaźnika „Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności" wynika nie tyle ze wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, ile ze zmniejszenia się liczby ludności na analizowanym obszarze.

2.4. Rynek pracy

Jak wynika z danych Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy, stopa bezrobocia w powiecie kłodzkim, w którym znajduje się gmina Bystrzyca Kłodzka na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 11,7%. Jest to wartość wyższa niż średnia krajowa, która wynosiła 5,1% oraz wyższa niż średnia dla województwa dolnośląskiego, która wyniosła 4,4%. Oznacza to, że problem bezrobocia w tym regionie jest istotniejszy w porównaniu do ogólnokrajowej i regionalnej sytuacji rynku pracy.

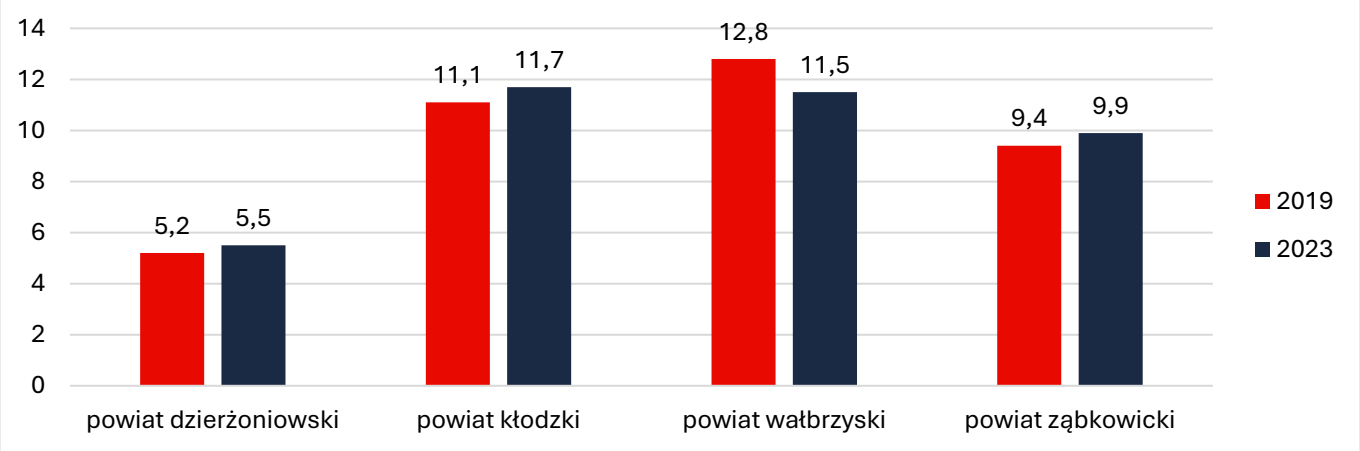

Rysunek 3. Stopa bezrobocia w powiecie kłodzkim i w powiatach ościennych (stan na koniec grudnia)

Źródło: Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

W porównaniu do powiatów ościennych, stopa bezrobocia w powiecie kłodzkim była najwyższa. Podobnie było w 2019 r., jednakże stopa bezrobocia wyniosła 11,1%. W powiecie kłodzkim podobnie jak w powiecie dzierżoniowskim i powiecie ząbkowickim odnotowano wzrost stopy bezrobocia w stosunku do 2019 r. (wyjątek stanowił powiat wałbrzyski). Najwięcej, bo o 0,6 p.p. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrósł w powiecie kłodzkim. Warto także zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2019-2022 udział ten zwiększył się w gminie Bystrzyca Kłodzka z 7,2% do 7,6%. Wzrost poziomu bezrobocia dotyczył przede wszystkim mężczyzn (wzrost z 5,9% do 6,7%).

Ostatecznie w 2023 r. w gminie Bystrzyca Kłodzka zarejestrowanych było łącznie 734 bezrobotnych, w tym 332 mężczyzn i 402 kobiety. Analogiczne dane za 2022 r. wskazują na 715 bezrobotnych (333 mężczyzn i 382 kobiety). W porównaniu do 2019 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych uległa także zmniejszeniu. W 2019 r. zarejestrowanych było łącznie 763 bezrobotnych, w tym 312 mężczyzn i 451 kobiety.

Z powyższych danych wynika, że rynek pracy w gminie Bystrzyca Kłodzka uległ pozytywnej zmianie, a wśród osób bezrobotnych dominowały kobiety. Niestety trudno jest jednoznacznie określić, czy jest to efekt powstania nowych miejsc pracy w branżach tradycyjnie zarezerwowanych dla mężczyzn, czy też nastąpiła dezaktywizacja zawodowa kobiet w wyniku polityki społecznej państwa.

2.5. Edukacja

Sieć przedszkolną w gminie Bystrzyca Kłodzka stanowiły:

- 12-oddziałowe gminne Przedszkole nr 2 w Bystrzycy Kłodzkiej,
- 2 oddziały przedszkole przy Szkole Podstawowej w Wilkanowie prowadzonej przez gminę,
- 5 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych prowadzonych przez organizacje pozarządowe w Pławnicy, Długopolu Dolnym, Starej Łomnicy, Gorzanowie, Starym Waliszowie.

Sieć przedszkolna uzupełniana byłą przez niepubliczne zespoły wychowania przedszkolnego w Starej Łomnicy i w Gorzanowie oraz niepubliczny punkt przedszkolny KID'S Club w Bystrzycy Kłodzkiej.

W 2023 r. gmina Bystrzyca Kłodzka pełniła rolę organu prowadzącego dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Gen. Józefa Bema, Szkoły Podstawowej nr 2 im. Obrońców Warszawy (obie zlokalizowane w Bystrzycy Kłodzkiej) oraz dla Szkoły Podstawowej w Wilkanowie. Sieć szkół gminnych uzupełniały placówki niesamorządowe: Szkoła Podstawowa Waliszowskiego Stowarzyszenia Edukacyjnego w Starym Waliszowie, Niepubliczna Szkoła Podstawowa prowadzona przez Towarzystwo Miłośników Gorzanowa, Szkoła Podstawowa w Długopolu Dolnym, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Konopnickiej w Pławnicy oraz Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia „Stara Łomnica Dzieciom" w Starej Łomnicy.

O stanie edukacji w gminie Bystrzyca Kłodzka mogą, przynajmniej częściowo, świadczyć wyniki uzyskane przez uczniów z egzaminów ósmoklasisty. Jak wynika z informacji Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu w 2023 r. do obowiązkowych egzaminów ósmoklasisty w gminie Bystrzyca Kłodzka przystąpiło 200 uczniów, a średnie wyniki uzyskiwane przez uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie gminy kształtowały się powyżej średnich wyników dla powiatu kłodzkiego zarówno z matematyki jak i języka polskiego i języka angielskiego. Najbardziej korzystna różnica względem powiatu wystąpiła w przypadku egzaminu z matematyki (10,7 p.p.). W roku poprzednim do egzaminu przystąpiło 175 uczniów, a ich wyniki kształtowały się powyżej średniej dla powiatu jedynie z matematyki. Różnica względem powiatu kłodzkiego była w tym przypadku mniej korzystna i wynosiła 3,9 p.p. Wyniki z pozostałych przedmiotów, tj. języka polskiego i języka angielskiego, choć niższe, nie odbiegały znacząco od średnich powiatowych.

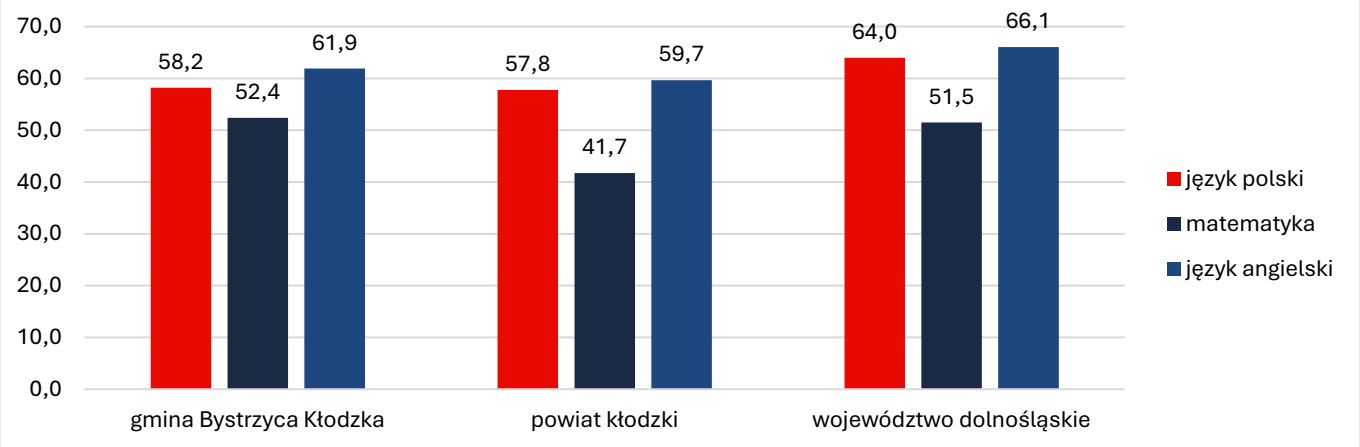

Rysunek 4. Średnie wyniki z egzaminów ósmoklasisty w 2023 r.

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu.

Jednocześnie należy dodać, że uczniowie uczęszczający do szkół w gminie Bystrzyca Kłodzka uzyskali z egzaminu ósmoklasisty z matematyki wyniki powyżej średniej dla województwa dolnośląskiego. Największa niekorzystna różnica wystąpiła w przypadku egzaminu z języka angielskiego (-5,8 p.p.). W roku poprzednim największa niekorzystna różnica pomiędzy wynikami uczniów uczęszczających do szkół w gminie Bystrzyca Kłodzka, a średnią dla województwa dolnośląskiego dotyczyła języka angielskiego (-6,8 p.p.).

2.6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka świadczona jest podstawowa opieka medyczna. Usługi medyczne świadczone są przez ośrodki zdrowia oraz lekarzy prowadzących indywidualną praktykę lekarską. Według danych GUS w 2023 r. na terenie gminy udzielono łącznie 88 476 porad lekarskich. Liczba udzielonych porad lekarskich zmniejszyła się (o 31,2%) w stosunku do 2019 r. i spadła w porównaniu do 2022 r. o 12,6%.

W analizowanym okresie liczba aptek (6) nie uległa zmianie. Zmniejszyła się natomiast liczba ludności przypadająca na jedną aptekę ogólnodostępną. W 2023 r. liczba ta wynosiła 2868. Dla porównania w 2019 r. liczba osób na jedną aptekę wynosiła 3138, a w 2022 r. – 2915.

Tabela 6. Służba zdrowia w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Porady lekarskie	128 557	109 917	108 880	101 260	88 476
Przychodnie	7	7	6	5	3
Przychodnie na 10 tys. mieszkańców	4	4	3	3	2
Apteki	6	6	6	6	6
Ludność na aptekę ogólnodostępną	3 138	2 991	2 955	2 915	2 868

Źródło: opracowanie na podstawie: tablice danych GUS BDL (P3225, P2011, P2873, P2434).

W badanym okresie zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, w tym również gospodarstw znajdujących się poniżej kryterium dochodowego. W 2019 r. z pomocy korzystało 513 gospodarstw, natomiast w 2022 r. pomocą objęto 421 gospodarstw domowych. Oznacza to spadek (o 17,9%). Na przestrzeni lat 2019-2022 zmniejszyła się również ze 297 do 241 liczba gospodarstw domowych znajdujących się poniżej kryterium dochodowego i korzystających z pomocy społecznej. W rezultacie wartość wskaźnika „Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności zmniejszyła się na przestrzeni badanych lat z 498 (w 2019 r.) do 410 (w 2022 r.). Dane za 2023 r. nie są dostępne, co uniemożliwia ocenę najnowszej sytuacji.

Tabela 7. Pomoc społeczna w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	513	432	422	421	b.d.
– poniżej kryterium dochodowego	297	261	247	241	b.d.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	498	429	415	410	b.d.

Źródło: opracowanie na podstawie: tablice danych GUS BDL (P3536, P3870).

W gminie zauważalne są pozytywne zmiany, które prowadzą do zmniejszenia sfery ubóstwa.

2.7. Infrastruktura drogowa i komunikacja

Gmina Bystrzyca Kłodzka charakteryzuje się dogodnymi połączeniami komunikacyjnymi. Znajduje się na strategicznym szlaku drogowym, który łączy południowo-zachodnią Polskę z Republiką Czeską, Austrią oraz dalej z krajami leżącymi na południu Europy. Dzięki tej lokalizacji mieszkańcy mają łatwiejszy dostęp do miast zarówno w Polsce, jak i w Czechach.

Na terenie gminy sieć transportowa jest mocno zhierarchizowana. Dominuje korytarz transportowy drogi krajowej nr 33 i linii kolejowej nr 276, które przecinają środkową część gminy z południa na północ. Pozostałe elementy sieci transportowej rozchodzą się promieniście od Bystrzycy Kłodzkiej w kierunku granic gminy. Najważniejsze elementy układu komunikacyjnego także skupiają się w Bystrzycy Kłodzkiej, co czyni miasto, istotnym węzłem komunikacyjnym rozprowadzającym ruch w Kotlinie Kłodzkiej.

Droga krajowa nr 33 przecinająca Bystrzycę Kłodzką łączy, przez Kłodzko i przejście graniczne w Boboszowie, Wrocław z Republiką Czeską. Droga ta jest również najbardziej obciążona ruchem samochodowym, ponieważ prowadzi do przejścia granicznego. Biegnie wschodnią częścią gminy (trasa tranzytowa).

Przez teren gminy przebiegają ponadto trzy ważne drogi wojewódzkie (zarządzane przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu), z czego dwie wychodzące z miasta Bystrzyca Kłodzka. Posiadają one ważne znaczenie regionalne i łączą ośrodki miejskie. Jedna z nich, droga wojewódzka nr 392, tworzy pętlę łączącą Bystrzycę Kłodzką ze Stroniem Śląskim, Lądkiem-Zdrój i Żelaznem, zapewniając jednocześnie podstawową obsługę drogową terenów Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego i Masywu Śnieżnika, wraz z terenami kompleksu narciarskiego Czarna Góra w Siennej (droga biegnie przez tereny zlokalizowane we wschodniej części gminy). Druga droga wojewódzka (nr 388) wychodząca z Bystrzycy Kłodzkiej łączy ją z Polanicą-Zdrój oraz drogą krajową nr 8 (trasa na terenie gminy przebiega wzdłuż miejscowości: Bystrzyca Kłodzka, Szklarka, Stara Łomnica, Pokrzywno, Starkówek). Natomiast trzecia z dróg wojewódzkich nr 389, przebiegająca na długim odcinku wzdłuż granicy państwa z Republiką Czeską, pozwala na połączenie terenów przygranicznych, w tym kompleksu narciarskiego w Zieleńcu, z sąsiednim Międzylesiem (droga biegnie przez tereny zlokalizowane w zachodniej części gminy).

Układ drogowy uzupełniają drogi powiatowe, które rozprowadzają ruch drogowy do większości miejscowości gminy Bystrzyca Kłodzka, poza kilkoma usytuowanymi na terenach górskich, wewnątrz kompleksów leśnych, do których można dojechać drogami gminnymi. Drogi powiatowe zarządzane są przez Zarząd Dróg Powiatowych w Kłodzku a ich parametry techniczne zbliżone do klasy L.

W przypadku dróg zarządzanych przez gminę, łączna długość dróg wynosi łącznie ok. 570,735 km (65,735 km drogi gminne, ok. 505 km drogi wewnętrzne).

Przez teren gminy przebiega ważna linia kolejowa nr 276 relacji Wrocław Główny – Międzylesie, prowadząca ruch osobowy i towarowy nie tylko krajowy, ale także międzynarodowy z Czech. Na linii tej zlokalizowana jest stacja kolejowa Bystrzyca Kłodzka oraz trzy przystanki kolejowe: Bystrzyca Kłodzka Przedmieście, Długopole-Zdrój oraz Gorzanów.

Na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka nie ma wyodrębnionego systemu ścieżek czy dróg rowerowych. Funkcjonuje za to szereg tras rowerowych typu singletrack, stanowiących część systemu Singletrack Glacensis, np.: Pętla Jagodna (14,1 km), Pętla Międzygórze (28,5 km), Pętla pod Śnieżnikiem (7,8 km), Pętla Stronie – część pętli znajduję się na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka (4 km).

Rozwój ścieżek rowerowych ma ważne znaczenie nie tylko z punktu widzenia poprawy stanu środowiska naturalnego, ale również z uwagi na promocję turystyki i rekreacji. W związku z powyższym gmina Bystrzyca Kłodzka podpisała deklarację dot. „Dolnośląskiej Cyklostrady" – sieci dróg rowerowych obejmujących cały region. Dodatkowo ścieżki rowerowe zwiększają mobilność mieszkańców i umożliwiają nawiązywanie kontaktów pomiędzy mieszkańcami, bez konieczności posiadania samochodu.

2.8. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

W latach 2019-2022 w gminie systematycznie rosła liczba mieszkań z 7914 w 2019 r. do 8026 w 2022 r. (1,4%). Podkreślić należy, że dynamika zmian zachodzących w gospodarce mieszkaniowej w gminie Bystrzyca Kłodzka była mniejsza w porównaniu do powiatu kłodzkiego (2,5%) i województwa dolnośląskiego (7,1%).

Tabela 8. Budynki mieszkalne oraz mieszkania w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Budynki mieszkalne w gminie	3 723	3 719	3 768	3 798	b.d.
Mieszkania ogółem	7 914	7 970	7 998	8 026	b.d.

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P2909, P2166).

W analizowanym okresie liczba budynków mieszkalnych w gminie Bystrzyca Kłodzka wykazywała niewielkie wahania. W 2019 r. liczba ta wynosiła 3723, w 2020 r. nieznacznie spadła do 3719, a w 2021 r. wzrosła do 3768. W 2022 r. osiągnięto najwyższą wartość – 3798 budynków mieszkalnych. Dane za 2023 r. nie są dostępne, co uniemożliwia ocenę najnowszej sytuacji.

W gminie wciąż istnieje problem złego stanu technicznego części budynków. Przejawia się to m.in. niskim stopniem termomodernizacji, a częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe).

W gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2022 zmniejszyła się masa zebranych odpadów zmieszanych i to zarówno ogółem, jak i z gospodarstw domowych. W 2022 r. zebrano łącznie 4259,20 t odpadów, z czego 3386,62 t pochodziło z gospodarstw domowych. Jednocześnie zmniejszyła się masa zebranych odpadów zmieszanych ogółem przypadających na mieszkańca z 254,3 kg do 242,2 kg, a w przypadku masy zebranych odpadów zmieszanych z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca z 200,1 kg do 192,6 kg, Dane za 2023 r. nie są dostępne, co uniemożliwia ocenę najnowszej sytuacji.

Tabela 9. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	t	4 813,44	4 109,40	4 366,06	4 259,20	b.d.
Ogółem na 1 mieszkańca	kg	254,3	227,4	244,9	242,2	b.d.
Z gospodarstw domowych	t	3 786,56	3 276,42	3 499,19	3 386,62	b.d.
Z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca	kg	200,1	181,3	196,3	192,6	b.d.

Źródło: opracowanie na podstawie: tablica danych GUS BDL (P2438).

Mimo odnotowanego spadku masy zebranych odpadów zmieszanych, gospodarka odpadami na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka uległa poprawie. Potwierdzają to dane[3] takie jak:

- wzrost masy zebranych papieru i tektury ogółem z 49,63 t w 2019 r. do 120,43 t w 2022 r.,
- wzrost masy zebranego szkła ogółem z 338,77 t w 2019 r. do 357,59 t w 2022 r.,
- wzrost masy zebranych tworzyw sztucznych ogółem z 152,63 t w 2019 r. do 342,95 t w 2022 r.,
- wzrost masy zebranych zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych z gospodarstw domowych z 6,65 t w 2019 r. do 17,97 t w 2022 r.,
- wzrost masy zebranych odpadów wielkogabarytowych z gospodarstw domowych z 298,4 t w 2019 r. do 381,96 t w 2022 r.

Podsumowując, na przestrzeni lat 2019-2022 sukcesywnie z roku na rok zbieranych jest w gminie coraz więcej odpadów zebranych selektywnie (887,44 t w 2019 r., 1384,68 t w 2022 r.), w tym z gospodarstw domowych (737,87 t w 2019 r., 1173,34 t w 2022 r.).

[3] Źródło: tablica danych GUS BDL (P2175).

3. Podsumowanie zebranych danych do raportu

Dane do raportu mogły zgłaszać wszystkie wydziały urzędu, spółki i jednostki organizacyjne Gminy Bystrzyca Kłodzka. Kryterium podstawowym zgłoszenia projektu/działania/zadania była realizacja celów Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030, Programów i Polityk w latach 2022-2023. Ocena spełnienia tego kryterium należała do jednostki przekazującej informacje.

Zgłoszonych zostało 111 różnorodnych projektów, działań i zadań począwszy od niewielkich i realizowanych przy zaangażowaniu niedużych środków finansowych np.: *„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 – Oddziały Przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Wilkanowie”*, po duże projekty np. *„Przebudowa dróg gminnych: ul. Strażacka i Kasztanowa w Bystrzycy Kłodzkiej oraz budowa drogi do terenów inwestycyjnych”* (ponad 12,5 mln zł). W tym miejscu należy podkreślić, iż znaczenia projektu/działania/ zadania nie należy oceniać po wartości środków jakie angażował.

Tabela 10. Liczba projektów/działań/zadań realizujących Strategię/Programy/Polityki zgłoszonych przez jednostki organizacyjne Gminy Bystrzyca Kłodzka w latach 2022-2023

Jednostka	%	Liczba
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy	1,80%	2
Bystrzyckie Centrum Zdrowia Sp. z o. o.	0.00%	0
Bystrzyckie Usługi Komunalne Sp. z o.o.	0,90%	1
Centrum Integracji Społecznej	0,90%	1
I Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Śląskich	0,90%	1
Miejsko Gminny Ośrodek Kultury	4,50%	5
Muzeum Filumenistyczne	0,90%	1
Ośrodek Pomocy Społecznej	3,60%	4
Przedszkole nr 2 w Bystrzycy Kłodzkiej	1,80%	2
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Gen. Józefa Bema	1,80%	2
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Warszawy	1,80%	2
Szkoła Podstawowa w Wilkanowie	2,70%	3
Urząd Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej	77,48%	86
Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o.	0,90%	1
Zakład Wodociągów i Kanalizacji spółka z o.o.	0.00%	0
Suma końcowa	100,00%	111

Źródło: opracowanie własne.

Wśród 13 jednostek, które w latach 2022-2023 r. realizowały projekty/działania/zadania wpisujące się w założenia Strategii, Programów i Polityk Gminy Bystrzyca Kłodzka, najwięcej wykonał Urząd Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej (86). Projekty/działania/zadania realizowane przez Urząd najczęściej wpisywały się w Cel 3. Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021–2030. Do osiągnięcia założeń Celu 3. *Zrównoważona przestrzeń odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców i przedsiębiorców* – przyczyniły się 63 przedsięwzięcia. Pozostałe projekty/działania/zadania Urzędu wpisywały się w Cel 1. *Inteligentne, zintegrowane i wykształcone społeczeństwo przygotowane na wyzwania przyszłości* (16 przedsięwzięć) i Cel 2. *Bardziej innowacyjna gospodarka Bystrzycy Kłodzkiej generująca atrakcyjne miejsca pracy* (7). Oprócz ww. celów Strategii, realizowane przedsięwzięcia wprowadzały jednocześnie w życie założenia takich Programów, jak:

- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwana „Strategią Rozwoju Sudety 2030” (15 przedsięwzięć),
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (8 przedsięwzięć),

- Program współpracy Gminy Bystrzyca Kłodzka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (5 przedsięwzięć),
- Wieloletni program rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. na lata 2021-2024 (3 przedsięwzięcia),
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2026 (2 przedsięwzięcia),
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 (1 przedsięwzięcie),
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025 (1 przedsięwzięcie),
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 (1 przedsięwzięcie).

Drugi, pod względem ilości zgłoszonych projektów/działań/zadań był Miejsko Gminny Ośrodek Kultury (5). Przedsięwzięcia zrealizowane przez MGOK wpisywały się w założenia Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021–2030 w zakresie:

- Celu 1. *Inteligentne, zintegrowane i wykształcone społeczeństwo przygotowane na wyzwania przyszłości* (4 przedsięwzięcia),
- Celu 3. *Zrównoważona przestrzeń odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców i przedsiębiorców* (1 przedsięwzięcie).

Przedsięwzięcia realizowane przez MGOK w latach 2022-2023 r. nie wpisywały się w założenia innych Strategii, Programów i Polityk.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bystrzycy Kłodzkiej w 2022 i 2023 r. zrealizował 4 projekty/działania/zadania, które wpisywały się w Cel 1. *Inteligentne, zintegrowane i wykształcone społeczeństwo przygotowane na wyzwania przyszłości*. Wszystkie wdrażane przez OPS przedsięwzięcia realizowały jednocześnie założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2019-2025.

Urząd Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej zgłosił projekty/działania/zadania o wartości 67 510 858,87 zł. Przedsięwzięcia te stanowią większość całkowitej wartości zgłoszonych przedsięwzięć (ok. 92%). UMiG pełni więc kluczową rolę w inicjowaniu i realizacji największych przedsięwzięć w gminie. Pozostałe jednostki organizacyjne gminy Bystrzyca Kłodzka zgłosiły przedsięwzięcia warte 6 159 179 zł (ok. 8%).

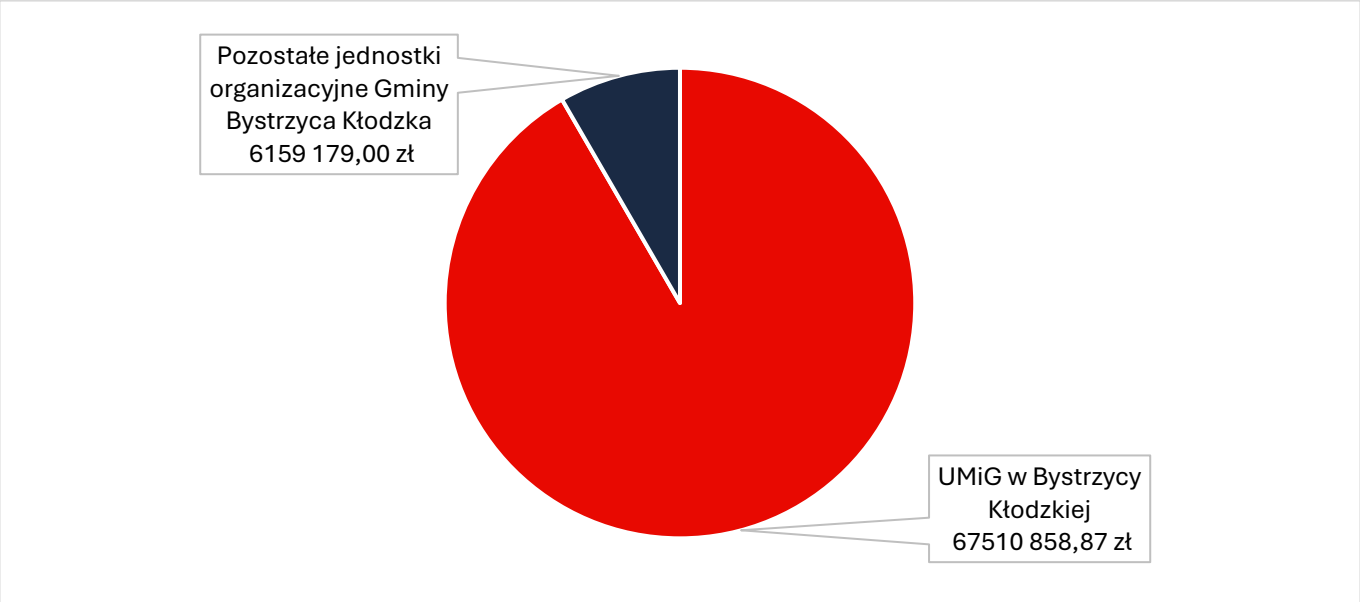

Rysunek 5. Wartość przedsięwzięć według jednostki zgłaszającej

Źródło: opracowanie własne.

Łączna wartość wszystkich zgłoszonych przedsięwzięć w Gminie Bystrzyca Kłodzka wynosi 73 670 037,87 zł. Suma ta odzwierciedla zaangażowanie zarówno UMiG, jak i pozostałych jednostek organizacyjnych w rozwój i modernizację gminy.

Na tle pozostałych jednostek organizacyjnych (projekty/działania/zadania inne, niż te zgłoszone przez UMiG) pod względem łącznej wartości zgłoszonych przedsięwzięć, największa wartość należy do Ośrodka Pomocy Społecznej i wynosi 2 403 065 zł, co odzwierciedla zaangażowanie OPS-u w pomoc społeczną. MGOK zgłosił przedsięwzięcia o łącznej wartości 1 120 524 zł, co wskazuje na inwestycje w rozwój kulturalny. Centrum Integracji Społecznej zgłosiło jedno przedsięwzięcie o wartości 698 437 zł, świadcząc wsparcie społeczne.

W grupie jednostek organizacyjnych gminy, które zgłosiły projekty/działania/zadania o łącznej kwocie poniżej 500 tys. zł znajdują się: I Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Śląskich (412 623 zł), Bystrzyckie Usługi Komunalne Sp. z o.o. (351 800 zł), Szkoła Podstawowa w Wilkanowie (306 625 zł), Szkoła Podstawowa nr 1 im. gen. Józefa Bema o wartości (211 094 zł),

Pozostałe zgłoszenia obejmują mniejsze wartości, takie jak Muzeum Filumenistyczne (150 484 zł), Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy (131 873 zł), Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Warszawy (129 400 zł), Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. (127 680 zł) i Przedszkole nr 2 w Bystrzycy Kłodzkiej (115 574 zł).

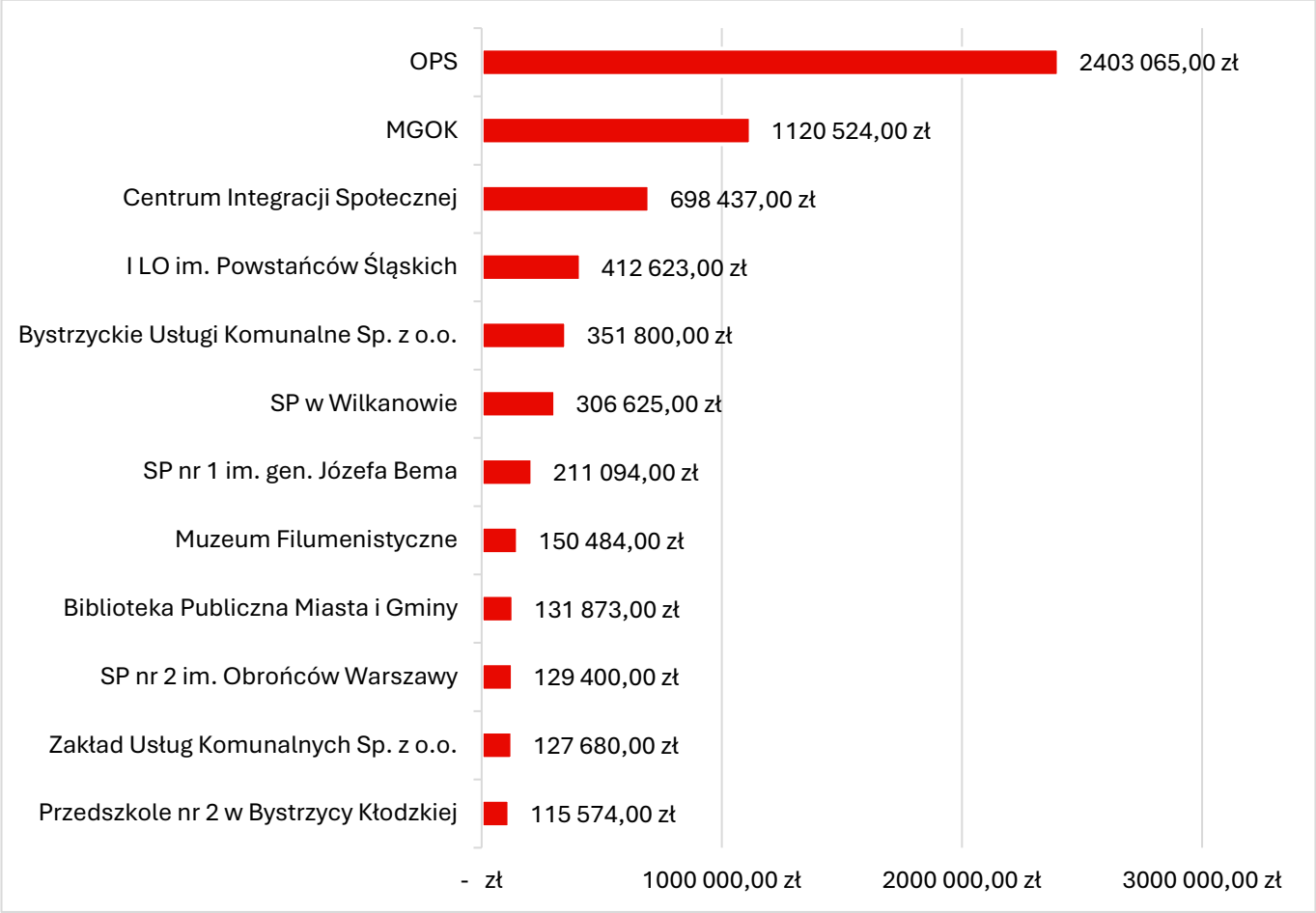

Rysunek 6. Wartość przedsięwzięć według jednostki zgłaszającej – inne niż UMiG

Źródło: opracowanie własne.

Teren całej gminy swoim zasięgiem objęło 21 (blisko 20%) przedsięwzięć zgłoszonych przede wszystkim przez Urząd Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej (8), ale również przez Miejsko Gminny Ośrodek Kultury (5), Ośrodek Pomocy Społecznej (4), Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy (2), oraz Bystrzyckie Usługi Komunalne Sp. z o.o. i Centrum Integracji Społecznej (po 1).

Czternaście przedsięwzięć było realizowanych na terenie więcej niż jednej miejscowości, w tym cztery na obszarze dwóch, cztery na obszarze trzech i sześć na obszarze pięciu i więcej miejscowości. Najwięcej, bo 57 projektów/działań/zadań zrealizowanych zostało w miejscowości Bystrzyca Kłodzka (ok. 51%). W dalszej kolejności wśród projektów/działań/zadań, które swoim zasięgiem obejmowały obszar poszczególnych miejscowości na terenie gminy, najwięcej było realizowanych w Międzygórzu (12), Wilkanowie (11), Długopolu-Zdroju (9) Gorzanowie i Spalonej (po 7). Należy także podkreślić, iż w ponad połowie miejscowości leżących na obszarze gminy wdrażane były projekty/działania/zadania realizujące cele Strategii, Programów i Polityk.

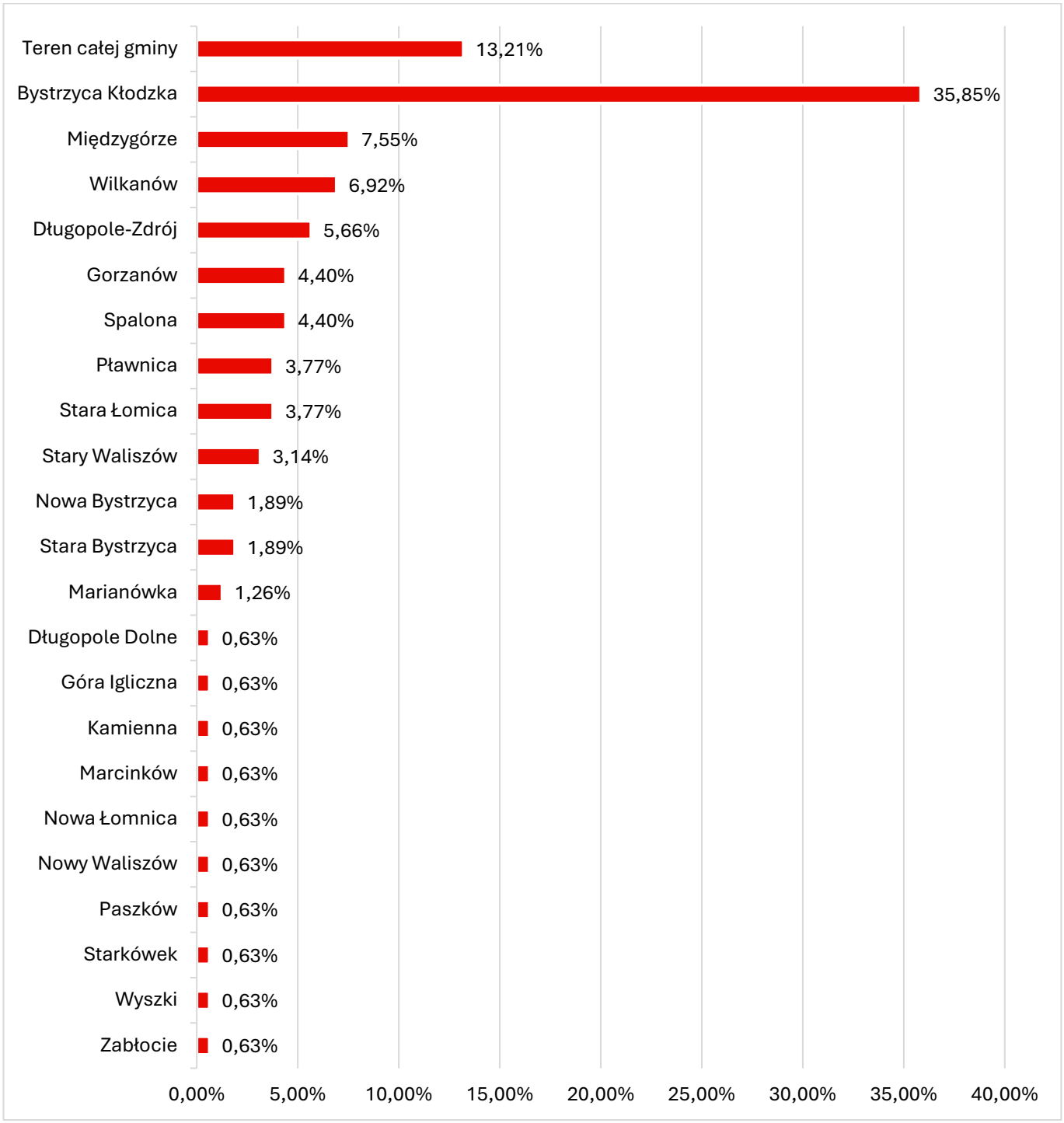

Rysunek 7. Procentowy rozkład przedsięwzięć według lokalizacji

Źródło: opracowanie własne.

4. Podsumowanie realizacji Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030

Rok 2022 i 2023 był okresem wdrażania Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 przyjętej Uchwałą Nr LI/423/2021 Rady Miejskiej Bystrzycy Kłodzkiej z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Strategia Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021–2030".

W Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 określona został wizja rozumiana jako obraz przyszłości, który za pomocą strategii gmina chce wykreować. Wizja rozwoju jednostki powinna być zgodna z oczekiwaniami społeczności i zbiorowości funkcjonujących na jej terenie podmiotów gospodarczych. Jest również punktem wyjścia do formułowania pozostałych składników strategii, którymi są cele, priorytety i zadania. Wizja Gminy Bystrzyca Kłodzka brzmi:

GMINA DLA BYSTRZAKÓW

Bystrzyca Kłodzka nowoczesna, a jednocześnie zakorzeniona w tradycji gmina, czerpiąca z przeszłości i inwestująca w przyszłość.

Logikę interwencji przyjętą w Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 prezentuje natomiast poniższy schemat.

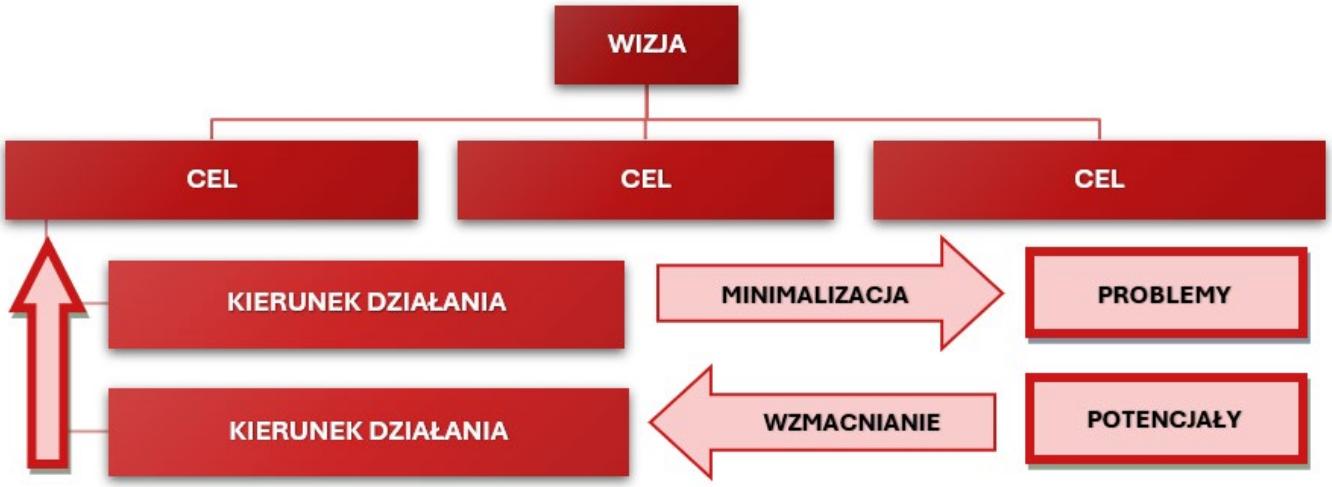

Rysunek 8. Logika interwencji Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030

Źródło: opracowanie własne.

Logika interwencji opiera się zatem na wdrażaniu zaproponowanych kierunków działań dla każdego celu Strategii oraz wykorzystaniu i wzmacnianiu potencjałów rozwojowych w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W rezultacie zostaną osiągnięte cele gminy poprzez rozwiązanie problemów rozwojowych i realizację wyznaczonej wizji w perspektywie do 2030 r.

Dzięki procesowi definiowania celów i kierunków działań, gmina może skoncentrować swoje zasoby i wysiłki na najważniejszych dla niej obszarach, co umożliwia bardziej efektywne dążenie do osiągnięcia zamierzonych rezultatów. W ten sposób, definiując cele i kierunki działań, dokument staje się strategicznym narzędziem zarządzania, które pomaga gminie osiągnąć sukces w realizacji swoich aspiracji rozwojowych.

W dokumencie zostały zdefiniowane następujące cele i kierunki działań:

Tabela 11. Cele i kierunki działań Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030

Cel 1. Inteligentne, zintegrowane i wykształcone społeczeństwo przygotowane na wyzwania przyszłości	Cel 2. Bardziej innowacyjna gospodarka Bystrzycy Kłodzkiej generująca atrakcyjne miejsca pracy	Cel 3. Zrównoważona przestrzeń odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców i przedsiębiorców
Kierunek działania 1.1. Wzmocnienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców	**Kierunek działania 2.1.** Inicjowanie oraz wspieranie współpracy pomiędzy lokalnymi firmami	**Kierunek działania 3.1.** Wzmocnienie planowania przestrzennego uwzględniającego potrzeby rozwojowe gminy
Kierunek działania 1.2. Rozwój opieki nad dziećmi oraz edukacji wysokiej jakości	**Kierunek działania 2.2.** Poprawa dostępności do infrastruktury, kapitału i usług wspierających rozwój przedsiębiorstw szczególnie w zakresie innowacyjności	**Kierunek działania 3.2.** Poprawa dostępności do infrastruktury mieszkaniowej wysokiej jakości
Kierunek działania 1.3. Aktywizacja i integracja społeczna	**Kierunek działania 2.3.** Rozwój sektora rolno-spożywczego, między innymi w zakresie żywności wysokiej jakości	**Kierunek działania 3.3.** Wzrost efektywności i poprawa jakości oraz bezpieczeństwa infrastruktury komunikacyjnej
Kierunek działania 1.4. Rozwój usług społecznych, w tym świadczonych z wykorzystaniem technologii ICT	**Kierunek działania 2.4.** Wzmocnienie oferty turystycznej w oparciu o zasoby gminy Bystrzyca Kłodzka	**Kierunek działania 3.4.** Rozwój infrastruktury sieciowej oraz dostępu do Internetu wysokich prędkości
Kierunek działania 1.5. Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego		**Kierunek działania 3.5.** Zielona transformacja – obniżenie zanieczyszczenia powietrza oraz wzrost stosowania technologii energooszczędnych i OZE
Kierunek działania 1.6. Poprawa atrakcyjności oferty czasu wolnego odpowiadającej oczekiwaniom i aspiracjom mieszkańców		**Kierunek działania 3.6.** Rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznej oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
Kierunek działania 1.7. Budowa oraz modernizacja szeroko rozumianej infrastruktury społecznej		**Kierunek działania 3.7.** Poprawa stanu środowiska oraz dostosowanie do skutków zmian klimatu
		Kierunek działania 3.8. Rozwój infrastruktury kultury

Źródło: opracowanie własne.

W ramach każdego z powyższych celów zostały określone kierunki działań, w które wpisywały się realizowane w 2022 i 2023 r. projekty/działania/zadania.

Najwięcej, bo aż 67 zgłoszonych przedsięwzięć w gminie osiąga założenia Celu 3. *Zrównoważona przestrzeń odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców i przedsiębiorców,* co stanowi ponad 60% wszystkich zgłoszonych przedsięwzięć. Wynika to przede wszystkim z dużej liczby inwestycji infrastrukturalnych przeprowadzonych na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka w latach 2022-2023. Do przykładów zrealizowanych przedsięwzięć w ramach niniejszego celu możemy zliczyć:

- projektowanie i utrzymanie infrastruktury rowerowej (np. bieżące utrzymanie tras singletrack),
- prace konserwatorskie i renowacyjne zabytków (np. remont Bramy Wodnej, zabytków kościelnych),
- modernizacja infrastruktury kulturalnej (MGOK Bystrzyca Kłodzka, WOK Wilkanów i Stary Waliszów),
- inwestycje w infrastrukturę transportową i drogową (np. zakup autobusów, montaż wiat przystankowych, utwardzenie nawierzchni pod miejsca parkingowe, przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych, modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne oprawy LED),
- planowanie przestrzenne i GIS (opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wdrożenie oprogramowania GIS),
- inwestycje komunalne i środowiskowe (montaż paneli fotowoltaicznych – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zieleń miejska – pielęgnacja i utrzymanie terenów zielonych, nowe nasadzenia drzew i rabat kwiatowych),
- inwestycje w infrastrukturę sportową i rekreacyjną (budowa sali gimnastycznej, inwestycje w małą architekturę – montaż koszy ulicznych i koszy na psie odchody, ustawienie ławek parkowych).

Powyższe przedsięwzięcia wpłynęły znacząco na poprawę infrastruktury miejskiej i wiejskiej, zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz turystów, a także zachowanie i renowację dziedzictwa kulturowego gminy Bystrzyca Kłodzka.

Rysunek 9. Podsumowanie projektów/działań/zadań realizujących założenia Celu 3. Strategii

Źródło: opracowanie własne.

W dalszej kolejności zrealizowane projekty/działania/zadania wpisują się w Cel 1. *Inteligentne, zintegrowane i wykształcone społeczeństwo przygotowane na wyzwania przyszłości* (37 przedsięwzięć):

- organizacja zajęć sportowych, udział w zawodach i turniejach (np. zajęcia sportowe i rekreacyjne, zajęcia dla kobiet i seniorów, współpraca z organizacjami pozarządowymi),
- aktywna integracja społeczna i zawodowa (np. poradnictwo psychologiczne i doradztwo zawodowe, staże i szkolenia zawodowe),
- asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (wsparcie dla dzieci do 16. roku życia i osób dorosłych z niepełnosprawnościami),
- usługi opieki wytchnieniowej (wsparcie opiekunów dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami),
- kulturalne działania integracyjne (np. Święto Miasta i Festiwal Aktorstwa Filmowego, Wakacje i ferie z MGOK, Kulturalne Czwartki, Teatr RAZY DWA i Bajkowa Kotlina, Wsparcie zespołów ludowych i projekty edukacyjne – takie jak „Z przepisów Mojej Babci", promujące lokalną kulturę kulinarną),
- projekty edukacyjne i infrastrukturalne (np. wymiany uczniowskie i podnoszenie kompetencji kadry – podniesienie jakości edukacji oraz poprawa infrastruktury szkolnej),
- współpraca międzynarodowa i projekty integracyjne (np. warsztaty fotograficzne – współpraca klubów fotograficznych z Polski i Czech, spotkania strażaków i seniorów, wymiana doświadczeń urzędników działania dla dzieci z niepełnosprawnościami – organizacja integracyjnych wycieczek i spotkań).

Przykłady wyżej wymienionych realizowanych przedsięwzięć koncentrowały się na wsparciu społeczności lokalnej poprzez integrację, rozwój kulturalny i edukacyjny. Dzięki szerokiej współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami międzynarodowymi, inicjatywy te miały na celu poprawę jakości życia mieszkańców i promowanie aktywności społecznej oraz kulturalnej.

Rysunek 10. Podsumowanie projektów/działań/zadań realizujących założenia Celu 1. Strategii

Źródło: opracowanie własne.

W ramach Celu 2. *Bardziej innowacyjna gospodarka Bystrzycy Kłodzkiej generująca atrakcyjne miejsca pracy*, w latach 2022-2023 zrealizowanych zostało 7 przedsięwzięć. Były to przede wszystkim inwestycje i wydarzenia związane z rozwojem turystyki oraz infrastruktury w regionie Bystrzycy Kłodzkiej:

- wydarzenia promujące turystykę i kulturę lokalną (Rajd Małego Turysty, zwiedzanie Bystrzycy Kłodzkiej z przewodnikiem, spotkanie z podróżniczką Joanną Lamparską, kino plenerowe „Filmowa Bystrzyca", prelekcja „Tajemnice baszt i wież ziemi bystrzyckiej", zwiedzanie kompleksu pałacowo-parkowego w Gorzanowie, „Nocny Bieg z Duchem),
- organizacja wydarzeń sportowo-rekreacyjnych (np. Biegi Śnieżnickie w Międzygórzu, Międzynarodowy Zjazd na saniach rogatych w Międzygórzu, zawody sportowo-rekreacyjne dla dzieci w Bystrzycy Kłodzkiej, Bieg Narciarski Ziemi Bystrzyckiej w Spalonej),
- modernizacja infrastruktury turystycznej (remont i przebudowa obiektów, trasy spacerowej),
- zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (rozszerzenie możliwości inwestycyjnych terenów produkcyjno-usługowych, zwiększenie parametrów budynków produkcyjno-usługowych i zwiększenia mocy urządzeń OZE).

Przedsięwzięcia realizowane na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka w 2022 i 2023 r. w celu promocji turystyki, kultury i sportu były okazją do zaprezentowania bogactwa lokalnych atrakcji, poprzez organizację wydarzeń takich jak rajdy, spotkania z podróżnikami czy seanse plenerowe. Równocześnie inwestowano w infrastrukturę turystyczną, poprzez jej modernizację. Imprezy sportowe i rekreacyjne przyciągały zarówno mieszkańców, jak i turystów, oferując bogaty program aktywności na świeżym powietrzu. Planowanie przestrzenne również odgrywało istotną rolę, widoczne w opracowaniu zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przeprowadzone remonty i budowy, świadczą o dbaniu o atrakcyjność i bezpieczeństwo infrastruktury turystycznej. Te różnorodne przedsięwzięcia współtworzą pejzaż gminy jako atrakcyjnego celu turystycznego.

Rysunek 11. Podsumowanie projektów/działań/zadań realizujących założenia Celu 1. Strategii

Źródło: opracowanie własne.

Z uwagi na największą liczbę przedsięwzięć (67) realizujących Cel 3., również wartość projektów/działań/zadań w tym celu jest największa i wynosi 60 639 804 zł, co stanowi 82,31% wszystkich środków zaangażowanych w latach 2022-2023. Na realizację Celu 1. przeznaczono 9,99% środków, czyli kwotę 7 360 710,00 zł. Na wdrożenie projektów/działań/zadań w ramach Celu 2. zostało wydatkowanych 7,70% wszystkich środków, czyli 5 669 523,87 zł.

Tabela 12. Realizacja celów Strategii – wartość projektów/działań/zadań

Cel	Całkowita wartość	Wartość dofinansowania
Cel 1. Inteligentne, zintegrowane i wykształcone społeczeństwo przygotowane na wyzwania przyszłości	7 360 710,00 zł	4 417 382,00 zł
Cel 2. Bardziej innowacyjna gospodarka Bystrzycy Kłodzkiej generująca atrakcyjne miejsca pracy	5 669 523,87 zł	5 114 235,00 zł
Cel 3. Zrównoważona przestrzeń odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców i przedsiębiorców	60 639 804,00 zł	28 585 952,00 zł
Suma końcowa	73 670 037,87 zł	38 117 569,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

Wskazane powyżej dane finansowe świadczą o strategicznym ukierunkowaniu wydatkowania środków na rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny gminy. Jednocześnie, wartość projektów/działań/zadań wskazuje na długoterminową wizję rozwoju, uwzględniając potrzeby społeczności oraz celów ekonomicznych i środowiskowych.

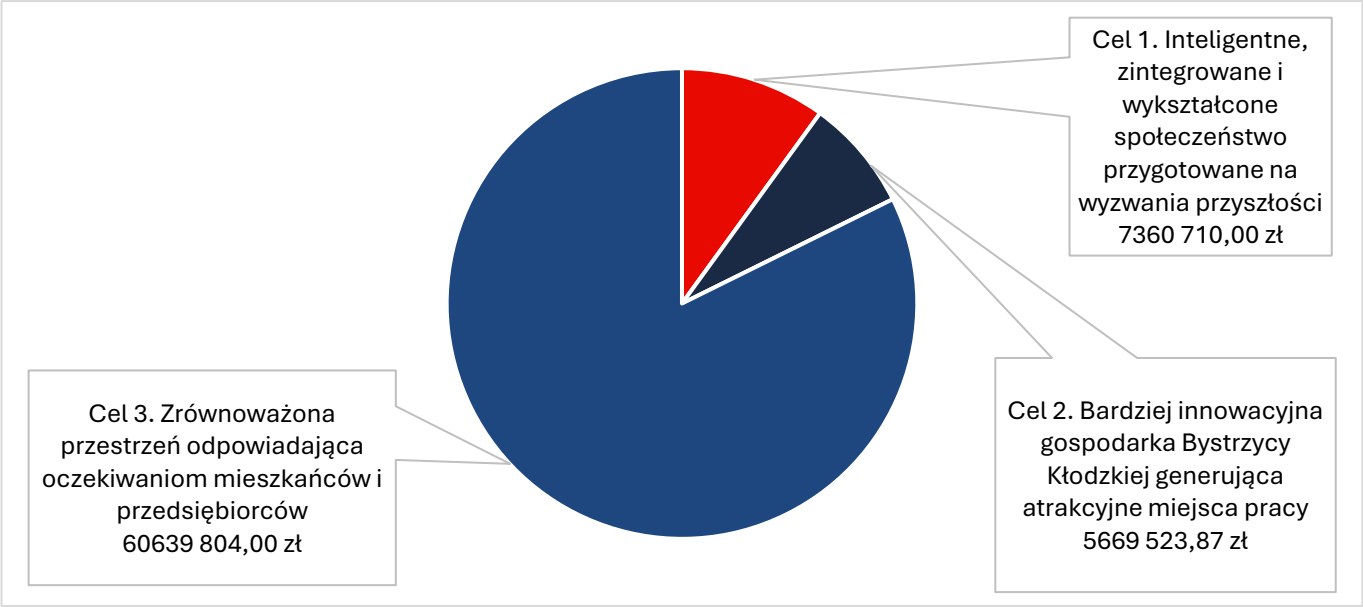

Rysunek 12. Realizacja celów Strategii – wartość projektów/działań/zadań

Źródło: opracowanie własne.

Jak wspomniano już wcześniej, w ramach każdego z celów Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 zostały określone kierunki działań. Najwięcej wpisujących się w nie przedsięwzięć zostało zrealizowanych w ramach Kierunku działania 3.3. (Wzrost efektywności i poprawa jakości oraz bezpieczeństwa infrastruktury komunikacyjnej), gdzie zrealizowano 26 projektów/działań/zadań (23,42%).

Kierunki działania z następnymi najwyższymi liczbami przedsięwzięć to: Kierunek działania 1.2. (Rozwój opieki nad dziećmi oraz edukacji wysokiej jakości) oraz Kierunek działania 3.5. (Zielona transformacja – obniżenie zanieczyszczenia powietrza oraz wzrost stosowania technologii energooszczędnych i OZE) – oba po 13.

Te dwa kierunki działania są kolejnymi priorytetami pod względem liczby realizowanych przedsięwzięć. Oznacza to, że zarówno rozwój wysokiej jakości opieki nad dziećmi i systemu edukacji, jak i zielona transformacja mają duże znaczenie i wymagają szerokiego zakresu działań w celu ich skutecznej realizacji.

Tabela 13. Realizacja kierunków działań Strategii – przedsięwzięcia

Kierunek działania	%	Liczba
Kierunek działania 1.1. Wzmocnienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców	0,90%	1
Kierunek działania 1.2. Rozwój opieki nad dziećmi oraz edukacji wysokiej jakości	11,71%	13
Kierunek działania 1.3. Aktywizacja i integracja społeczna	4,50%	5
Kierunek działania 1.4. Rozwój usług społecznych, w tym świadczonych z wykorzystaniem technologii ICT	2,70%	3
Kierunek działania 1.5. Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego	0,00%	0
Kierunek działania 1.6. Poprawa atrakcyjności oferty czasu wolnego odpowiadającej oczekiwaniom i aspiracjom mieszkańców	8,11%	9
Kierunek działania 1.7. Budowa oraz modernizacja szeroko rozumianej infrastruktury społecznej	5,41%	6
Kierunek działania 2.1. Inicjowanie oraz wspieranie współpracy pomiędzy lokalnymi firmami	0,90%	1
Kierunek działania 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury, kapitału i usług wspierających rozwój przedsiębiorstw szczególnie w zakresie innowacyjności	0,00%	0
Kierunek działania 2.3. Rozwój sektora rolno-spożywczego, między innymi w zakresie żywności wysokiej jakości	0,00%	0
Kierunek działania 2.4. Wzmocnienie oferty turystycznej w oparciu o zasoby gminy Bystrzyca Kłodzka	5,41%	6
Kierunek działania 3.1. Wzmocnienie planowania przestrzennego uwzględniającego potrzeby rozwojowe gminy	0,90%	1
Kierunek działania 3.2. Poprawa dostępności do infrastruktury mieszkaniowej wysokiej jakości	3,60%	4
Kierunek działania 3.3. Wzrost efektywności i poprawa jakości oraz bezpieczeństwa infrastruktury komunikacyjnej	23,42%	26
Kierunek działania 3.4. Rozwój infrastruktury sieciowej oraz dostępu do Internetu wysokich prędkości	0,00%	0
Kierunek działania 3.5. Zielona transformacja – obniżenie zanieczyszczenia powietrza oraz wzrost stosowania technologii energooszczędnych i OZE	11,71%	13
Kierunek działania 3.6. Rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznej oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	9,91%	11
Kierunek działania 3.7. Poprawa stanu środowiska oraz dostosowanie do skutków zmian klimatu	2,70%	3
Kierunek działania 3.8. Rozwój infrastruktury kultury	8,11%	9

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wartości zrealizowanych projektów/działań/zadań w 2022 i 2023 r. w podziale na kierunki działań strategii gminy Bystrzyca Kłodzka, największe nakłady, wynoszące 30 056 756 zł zostały zrealizowane w ramach Kierunku działania 3.3. (Wzrost efektywności i poprawa jakości oraz bezpieczeństwa infrastruktury komunikacyjnej) – również największa liczba przedsięwzięć. W następnej kolejności największe nakłady dotyczyły przedsięwzięć, które obejmowały rewitalizację i rozwój przestrzeni publicznej oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (Kierunek działania 3.6.) oraz działania proekologiczne (Kierunek działania 3.5.), z łączną wartością projektów/działań/zadań odpowiednio 12 540 204 zł i 12 198 740 zł. Ważnym elementem w latach 2022-2023 był także rozwój turystyki (Kierunek działania 2.4.), na który przeznaczono 5 649 966,87 zł oraz rozwój infrastruktury kultury (Kierunek działania 3.8.) – 4 684 239 zł.

Tabela 14. Realizacja kierunków działań Strategii – wartość projektów/działań/zadań (zł)

Kierunek działania	Całkowita wartość	Wartość dofinansowania
Kierunek działania 1.1. Wzmocnienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców	698 437,00	698 437,00
Kierunek działania 1.2. Rozwój opieki nad dziećmi oraz edukacji wysokiej jakości	1 846 210,00	997 905,00
Kierunek działania 1.3. Aktywizacja i integracja społeczna	2 662 183,00	2 175 801,00
Kierunek działania 1.4. Rozwój usług społecznych, w tym świadczonych z wykorzystaniem technologii ICT	334 216,00	334 216,00
Kierunek działania 1.6. Poprawa atrakcyjności oferty czasu wolnego odpowiadającej oczekiwaniom i aspiracjom mieszkańców	1 485 683,00	211 023,00
Kierunek działania 1.7. Budowa oraz modernizacja szeroko rozumianej infrastruktury społecznej	333 981,00	–
Kierunek działania 2.1. Inicjowanie oraz wspieranie współpracy pomiędzy lokalnymi firmami	19 557,00	–
Kierunek działania 2.4. Wzmocnienie oferty turystycznej w oparciu o zasoby gminy Bystrzyca Kłodzka	5 649 966,87	5 114 235,00
Kierunek działania 3.1. Wzmocnienie planowania przestrzennego uwzględniającego potrzeby rozwojowe gminy	39 299,00	–
Kierunek działania 3.2. Poprawa dostępności do infrastruktury mieszkaniowej wysokiej jakości	66 210,00	–
Kierunek działania 3.3. Wzrost efektywności i poprawa jakości oraz bezpieczeństwa infrastruktury komunikacyjnej	30 056 756,00	13 968 438,00
Kierunek działania 3.5. Obniżenie zanieczyszczenia powietrza oraz wzrost stosowania technologii energooszczędnych i OZE	12 198 740,00	4 233 724,00
Kierunek działania 3.6. Rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznej oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	12 540 204,00	6 921 500,00
Kierunek działania 3.7. Poprawa stanu środowiska oraz dostosowanie do skutków zmian klimatu	1 054 356,00	–
Kierunek działania 3.8. Rozwój infrastruktury kultury	4 684 239,00	3 462 290,00
Suma końcowa	73 670 037,87	38 117 569,00

Źródło: opracowanie własne.

5. Podsumowanie realizacji programów

W latach 2022-2023 na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka funkcjonowało łącznie 15 Programów w zakresie środowiskowym i społecznym:

1. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy na lata 2009-2032,
2. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2026,
3. Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania w związku z rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
4. Program współpracy Gminy Bystrzyca Kłodzka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022,
6. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025,
7. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka,
8. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026,
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
10. Wieloletni program rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. na lata 2021-2024,
11. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023,
12. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwana „Strategią Rozwoju Sudety 2030",
13. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2019-2025,
14. "Czysta energia - budowa infrastruktury do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych na potrzeby Uczestników Klastra Energii ARES" w ramach działania 3.1 RPO WD 2014-2020 "Produkcja energii ze źródeł odnawialnych",
15. Program Erasmus+.

Na tle wszystkich wdrożonych projektów/działań/zadań w 2022 i 2023 r. zaledwie 39 realizowało założenia przynajmniej jednego z ww. Programów. Najwięcej – 15 – zrealizowanych przedsięwzięć dotyczyło Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwanej „Strategią Rozwoju Sudety 2030", czyli ponad 13% wszystkich przedsięwzięć. Siedem procent wdrażało założenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, a ponad 4% cele Programu współpracy Gminy Bystrzyca Kłodzka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Trzy przedsięwzięcia realizują założenia Wieloletniego programu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. na lata 2021-2024, dwa projekty realizowały zapisy Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2026 oraz Programu Erasmus+. Natomiast zapisy takich programów jak: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025, Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023, realizowane były poprzez wdrożenie po jednym przedsięwzięciu w ramach każdego z nich.

Tabela 15. Realizacja Programów

Program	Liczba
Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2026	2
Program współpracy Gminy Bystrzyca Kłodzka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	5
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022	1
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025	1
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	8
Wieloletni program rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. na lata 2021-2024	3
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023	1
Strategią Rozwoju Sudety 2030	15
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2019-2025	4
Program Erasmus+	2

Źródło: opracowanie własne.

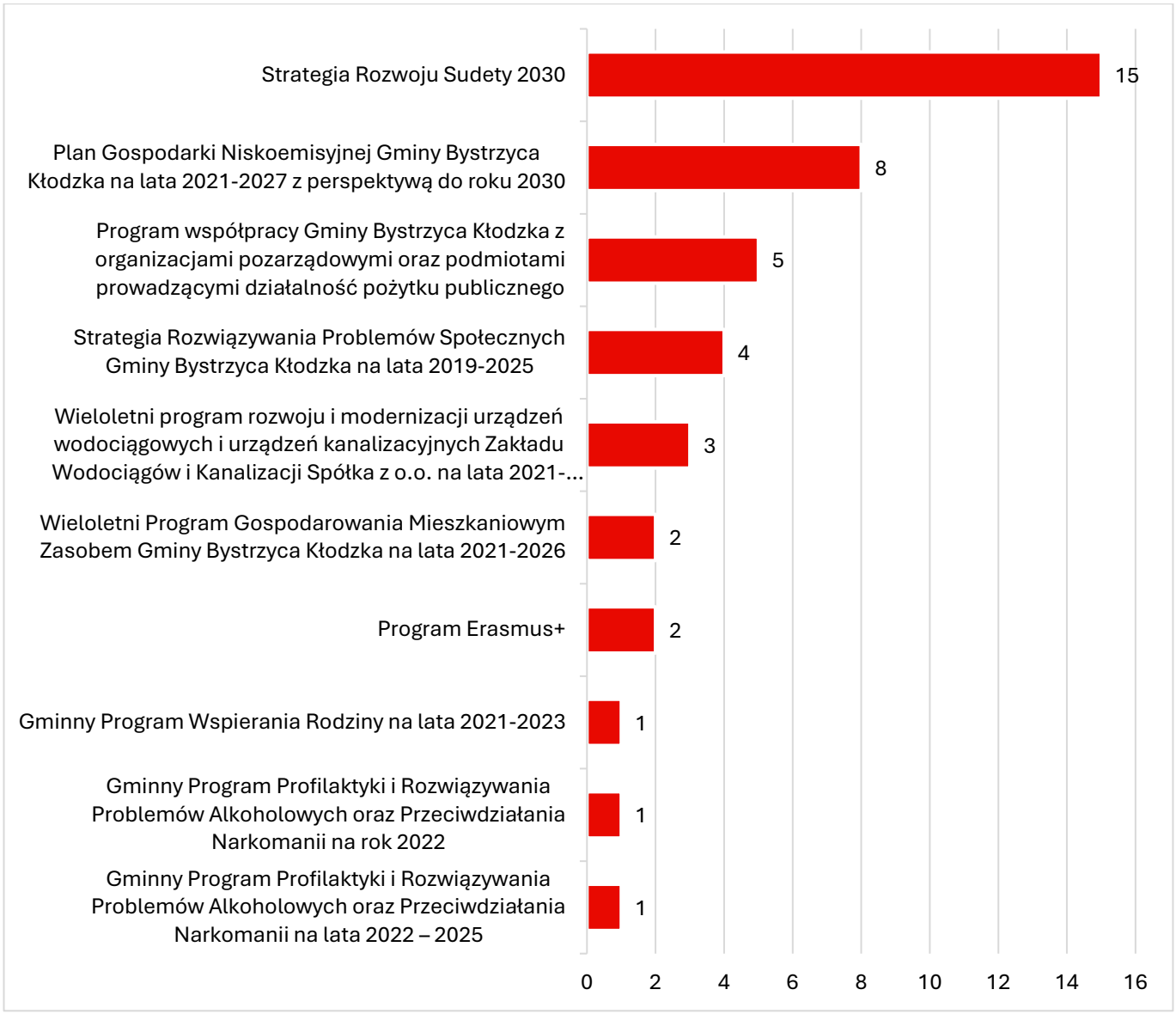

Rysunek 13. Realizacja Programów

Źródło: opracowanie własne.

Spośród Programów realizowanych przez gminę Bystrzyca Kłodzka w latach 2022-2023 najwięcej środków zostało skierowanych na przedsięwzięcia wpisujące się w Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwaną „Strategią Rozwoju Sudety 2030" – ponad 6,8 mln zł, tj. 9,30% wartości wszystkich zrealizowanych projektów/działań/zadań. Na wdrażanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2019-2025 zaangażowano odpowiednio 7,84% i 3,26% środków. Realizacja Wieloletniego programu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. na lata 2021-2024, a także Programu współpracy Gminy Bystrzyca Kłodzka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego pochłonęła odpowiednio 1,4 i 1,0 procent środków. Kwoty poniżej jednego procenta finansowały realizację: Programu Erasmus+ (602 623,00 zł), Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 (42 141,87 zł), Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 (42 141,87 zł), Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2026 (36 285,00 zł) oraz Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 (29 951,00 zł).

Tabela 16. Finansowanie Programów w latach 2022-2023 – wartości dla projektów/działań/zadań (zł)

Program	Całkowita wartość projektów/działań/zadań	Wartość dofinansowania projektów/działań/zadań
Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2026	36 285,00 zł	–
Program współpracy Gminy Bystrzyca Kłodzka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	727 104,87 zł	–
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022	42 141,87 zł	–
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025	42 141,87 zł	–
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	5 777 465,00 zł	3 465 221,00 zł
Wieloletni program rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. na lata 2021-2024	1 054 356,00 zł	–
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023	29 951,00 zł	
Strategia Rozwoju Sudety 2030	6 851 199,00 zł	6 017 334,00 zł
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2019-2025	2 403 065,00 zł	2 092 737,00 zł
Program Erasmus+	602 623,00 zł	602 623,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

6. Podsumowanie realizacji polityk

Na wstępie należy zaznaczyć, że Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wprost jako zadanie gminy wskazuje na dwie polityki – politykę prorodzinną, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej oraz politykę senioralną. Wnikliwa analiza poszczególnych zapisów ww. Ustawy wskazuje, iż gmina jest właściwą jednostkę administracji samorządowej do kształtowanie i prowadzenie szeregu innych polityk publicznych na poziomie lokalnym np.: polityki kulturalnej, społecznej, gospodarczej czy polityki przestrzennej na poziomie gminy. W tym miejscu należy zaznaczyć istotną trudność w definiowaniu polityk publicznych, co skutkuje trudnością w przyporządkowaniu projektów/działań/zadań do jakiekolwiek z polityk, w konsekwencji prowadzi do sytuacji, w której 82% zrealizowanych w latach 2022-2023 projektów/działań/zadań nie została przyporządkowana do żadnej z polityki prowadzonej przez gminę Bystrzyca Kłodzka. Sześć projektów to przedsięwzięcia wdrażające politykę prorodzinną realizowaną na terenie gminy. Około 13,5% przedsięwzięć wdrażało, inną niż prorodzinna, politykę realizowaną przez gminę, w tym 9 projektów/działań/zadań realizowało zamierzenia charakterystyczne dla Polityki przestrzennej, a 3 dla Polityki ochrony dziedzictwa kulturowego.

Tabela 17. Realizacja Polityk

Program		Liczba
Polityka prorodzinna		6
Inna (proszę wskazać jaka)		19
w tym	Polityka integracyjna	1
	Polityka ochrony dziedzictwa kulturowego	3
	Polityka prozdrowotna	1
	Polityka przestrzenna	9
	Polityka rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej	1
	Polityka rozwoju turystyki i sportu	2
	Polityka wsparcia przedsiębiorczości	1
	Przeciwdziałanie wykluczeniu zawodowemu i społecznemu mieszkańców gminy Bystrzyca Kłodzka	1

Źródło: opracowanie własne.

7. Źródła finansowania

Realizacja projektów/działań/zadań wpisujących się w założenia Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030, Programów i Polityk gminy Bystrzyca Kłodzka w latach 2022-2023 opiewała na łączną kwotę 73 670 037,87 zł. Łączna wartość dofinansowania wszystkich zrealizowanych przedsięwzięć wyniosła 38 117 569 zł, czyli ponad 51% całkowitej wartości wszystkich zrealizowanych projektów/działań/zadań. W tym miejscu należy podkreślić, że do źródeł finansowania projektów/działań/zdań nie wliczono kosztów bieżących funkcjonowania administracji.

Trzeba także zaznaczyć, że analizowany okres przypadał na czas, kiedy kończył się stary okres programowania funduszy UE, a jeszcze nie rozpoczął się nowy, co ograniczyło dostępność środków unijnych. Z tego powodu dostępność środków UE była ograniczona.

Finansowanie Strategii, Programów i Polityk można oceniać pozytywnie zarówno z powodu skali realizowanych przedsięwzięć o charakterze rozwojowym (111 projektów o całkowitym budżecie bliskim ⅓ dochodów gminy), jak również z powodu skuteczności w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania z wielu zróżnicowanych źródeł krajowych i zagranicznych.

Wartości pozyskanych dotacji były zróżnicowane, począwszy od przyznanych wielomilionowych środków na realizację infrastrukturalnych projektów drogowych takich jak: „Przebudowa dróg gminnych: ul. Strażacka i Kasztanowa w Bystrzycy Kłodzkiej oraz budowa drogi do terenów inwestycyjnych” (dotacja 7 125 000 zł ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych), a skończywszy na niewielkich dotacjach np. „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 - Oddziały Przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Wilkanowie” (dotacja 2 500 zł). Finansowanie projektów/działań/zadań rozwojowych w gminie Bystrzyca Kłodzka potwierdza sprawność administracyjną Urzędu Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej oraz jednostek organizacyjnych gminy.

W poniższej tabeli zaprezentowano 8 różnorodnych źródeł finansowania zaangażowanych w realizowane w latach 2022-2023 projekty/działania/zadania, które wdrażały założenia polityk, programów i strategii funkcjonujących na terenie gminy Bystrzyca Kłodzka.

Tabela 18. Źródła finansowania

Źródła finansowania	Liczba
Środki własne	24
Budżet państwa	20
Budżet województwa dolnośląskiego	1
Budżet powiatu kłodzkiego	1
Inne krajowe środki pomocowe	2
Fundusze UE	9
Zagraniczne środki pomocowe (inne niż fundusze UE)	1
Inne	4

Źródło: opracowanie własne.

Większość projektów/działań/zadań (25) finansowana była z dwóch lub więcej różnych źródeł. W przypadku pozostałych 11 przedsięwzięć środki na ich realizację pochodziły z jednego źródła. Gmina Bystrzyca Kłodzka łącznie partycypowała finansowo w ponad 32% zrealizowanych projektów/działań/zadań. Natomiast 8 z nich, na kwotę 6 755 51 zł zostało w całości sfinansowanych ze środków zewnętrznych.

Środki pochodzące z budżetu państwa współfinansowały realizację 20 przedsięwzięć (18%). Dotacje z funduszy Unii Europejskiej zostały pozyskane do realizacji 9 projektów. Inne krajowe środki pomocowe były zaangażowane w realizację dwóch przedsięwzięć, natomiast po jednym w ramach budżetu województwa dolnośląskiego, budżetu powiatu kłodzkiego i zagranicznych środków pomocowych (innych niż fundusze UE).

W ramach kategorii „Inne” (4 przedsięwzięcia), były wskazywane takie źródła finansowania jak: Program „Działaj Lokalnie” – Rada Rodziców, Polsko Amerykańska Fundacja Wolności, Program „Działaj Lokalnie” – Fundusz Lokalnego Masywu Śnieżnika, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

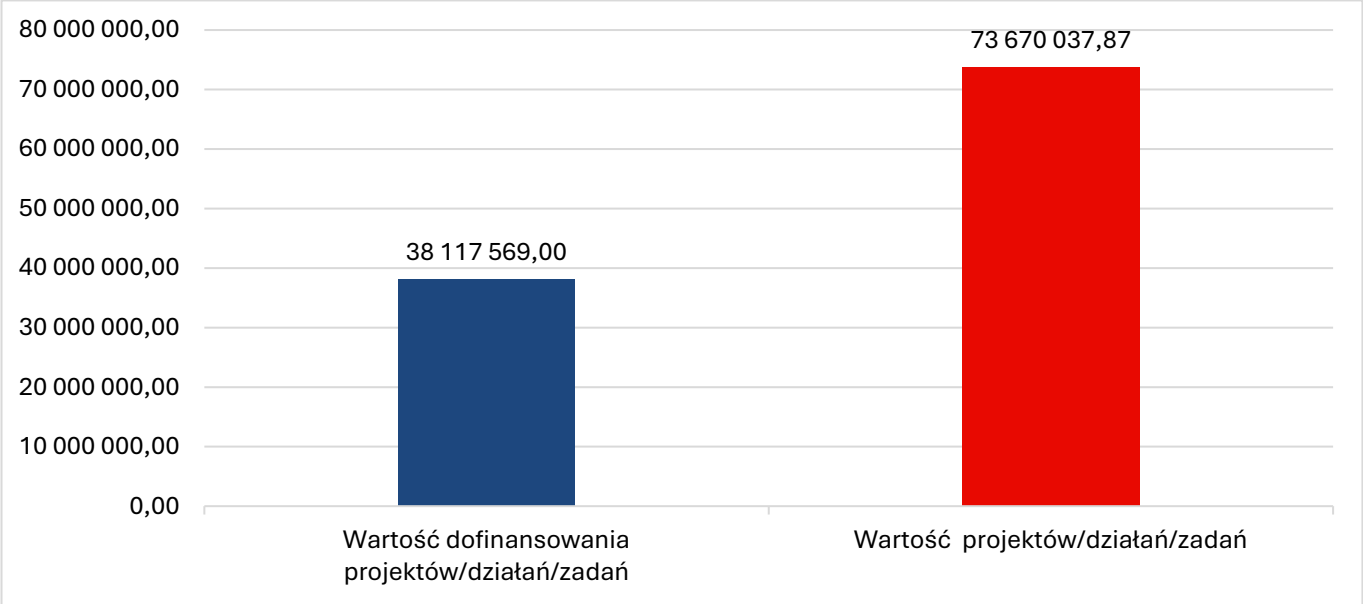

Rysunek 14. Finansowanie realizacji założeń Strategii, Programów i Polityk w latach 2022-2023

Źródło: opracowanie własne.

Spis rysunków

Rysunek 1. Schemat metodologii 4
Rysunek 2. Statystyczny portret mieszkańca gminy Bystrzyca Kłodzka....5
Rysunek 3. Stopa bezrobocia w powiecie kłodzkim i w powiatach ościennych (stan na koniec grudnia) 8
Rysunek 4. Średnie wyniki z egzaminów ósmoklasisty w 2023 r. 9
Rysunek 5. Wartość przedsięwzięć według jednostki zgłaszającej 14
Rysunek 6. Wartość przedsięwzięć według jednostki zgłaszającej – inne niż UMiG 15
Rysunek 7. Procentowy rozkład przedsięwzięć według lokalizacji 16
Rysunek 8. Logika interwencji Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 17
Rysunek 9. Podsumowanie projektów/działań/zadań realizujących założenia Celu 3. Strategii 19
Rysunek 10. Podsumowanie projektów/działań/zadań realizujących założenia Celu 1. Strategii 20
Rysunek 11. Podsumowanie projektów/działań/zadań realizujących założenia Celu 1. Strategii 21
Rysunek 12. Realizacja celów Strategii – wartość projektów/działań/zadań 22
Rysunek 13. Realizacja Programów 26
Rysunek 14. Finansowanie realizacji założeń Strategii, Programów i Polityk w latach 2022-2023 30

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w latach 2019-2023 – stan na 31 grudnia 6
Tabela 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 osób w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023....6
Tabela 3. Ruch migracyjny na 1000 osób w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023....7
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023....7
Tabela 5. Wskaźniki przedsiębiorczości w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023 8
Tabela 6. Służba zdrowia w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023....10
Tabela 7. Pomoc społeczna w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023....10
Tabela 8. Budynki mieszkalne oraz mieszkania w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023 11
Tabela 9. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w gminie Bystrzyca Kłodzka w latach 2019-2023 12
Tabela 10. Liczba projektów/działań/zadań realizujących Strategię/Programy/Polityki zgłoszonych przez jednostki organizacyjne Gminy Bystrzyca Kłodzka w latach 2022-2023 13
Tabela 11. Cele i kierunki działań Strategii Rozwoju dla Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2021-2030 18
Tabela 12. Realizacja celów Strategii – wartość projektów/działań/zadań 22
Tabela 13. Realizacja kierunków działań Strategii – przedsięwzięcia 23
Tabela 14. Realizacja kierunków działań Strategii – wartość projektów/działań/zadań (zł)....24
Tabela 15. Realizacja Programów....26
Tabela 16. Finansowanie Programów w latach 2022-2023 – wartości dla projektów/działań/zadań (zł) 27
Tabela 17. Realizacja Polityk 28
Tabela 18. Źródła finansowania....29